Varsinais- Suomen hyvinvointialueen lausunto Hallintovaliokunnalle HE 149/2024

Tulosaluejohtaja Mikko Pietilä
TYKS sairaalapalvelut 12.11.2024

HE 149/2024

- Pääosin kannatettava lakiesitys
  - Terveydenhuoltohenkilöstön riittävyys on todellinen ja paheneva ongelma
  - Henkilöstöä ei riitä tuottamaan kaikkea lainsäädännön edellyttämää koko nykyisen sairaalaverkon alueella
  - Johtaa vinoutuneeseen työmarkkinatilanteeseen
    - Henkilöstöpula, vuokrahenkilöstö, hoidon saatavuuden heikentyminen → merkittävä kustannustason kasvu
  - Terveydenhuollon kustannuskehitystä pystyttävä hillitsemään

- Mutta miksi yleistää päätelmät tarvittavista toimenpiteistä yliopistosairaalan osaan, jossa näitä ongelmia ei ole?
- TYKS Salon sairaalan osalta esitys perustuu puutteelliseen valmisteluun, vääriin tietoihin ja niiden pohjalta tehtyihin virhepäätelmiin

TYKS Salon sairaala

- Kiinteä osa TYKS-kokonaisuutta vuodesta 2014
- Kaikki toiminta organisoidaan osana TYKSin tulosryhmien toimintaa
  - Ei omaa hallintoa tai budjettia
  - Koordinoiva ylilääkäri ja ylihoitaja
- ”Varasairaala”
- Keskeinen osa palvelutuotantoa

TYKS Salon sairaala – osa Turun yliopistollista sairaalaa

- Monipuoliset polikliiniset palvelut
- Akuutti sisätautiosasto ja valvonta
- Kuusi leikkaussalia
  - Kirurgiasta 78% lyhytjälkihoitoista kirurgiaa (kaihi, sappi, urologia…)
  - Urologiaa, vatsaelinkirurgiaa, kaihikirurgiaa, plastiikkakirurgiaa
- Toiminta laadukasta ja tehokasta
- Uusi 60 M€ sairaalarakennus valmistumassa ensi vuonna
- Ei henkilöstöpulaa
  - ei ostopalvelulääkäreitä

Taloudellisten vaikutusten arvioinnin virheet

- Talouden luvut osana tulosryhmien toimintaa – ymmärrettävästi työlästä
  - Valmistelumateriaalissa merkintä ”ei voitu hyödyntää”
  - Arviona siirtyvistä kustannuksista käytetty virheellisesti muiden sairaaloiden keskiarvoa → johtaa säästön karkeaan yliarviointiin

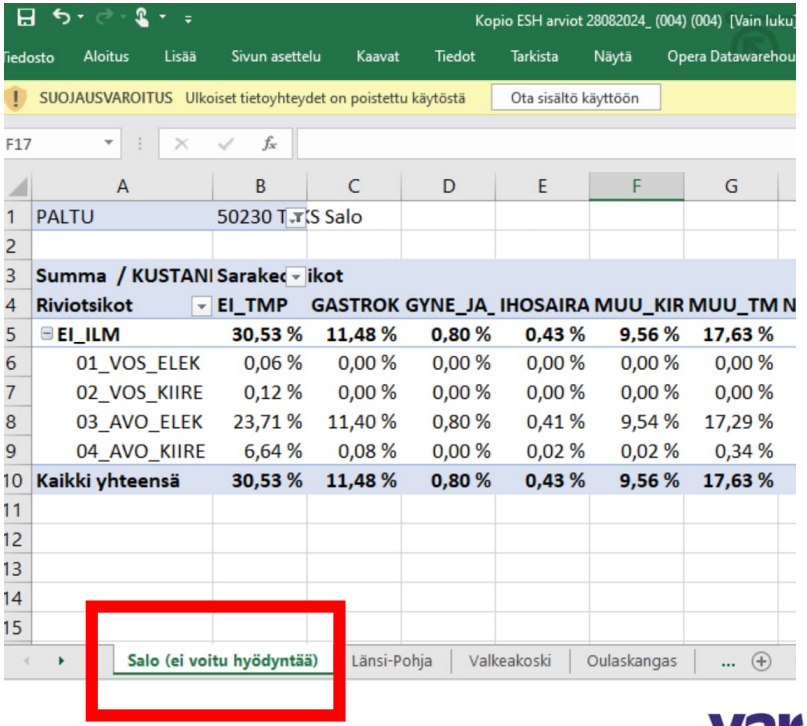

Taloudellisten vaikutusten arvioinnin virheet

- Siirtyvän toiminnan osuus siis arvioitu:
  - (35%) → 43 M€ *35% →15,1 M€
  - Tästä ”säästöpotentiaali” 5 M€
- Siirtyvän toiminnan osuus kuitenkin korkeintaan 20%
  - Kirurgian kokonaiskustannuksista korkeintaan kolmannes ”siirtyvää”
  - Päivystyksestä samoin
- Nämä kuitenkin vain noin puolet sairaalan kokonaiskustannuksista, josta 35% kuitenkin laskettu
  - Jo tällä tavoin säästö väärin laskettu

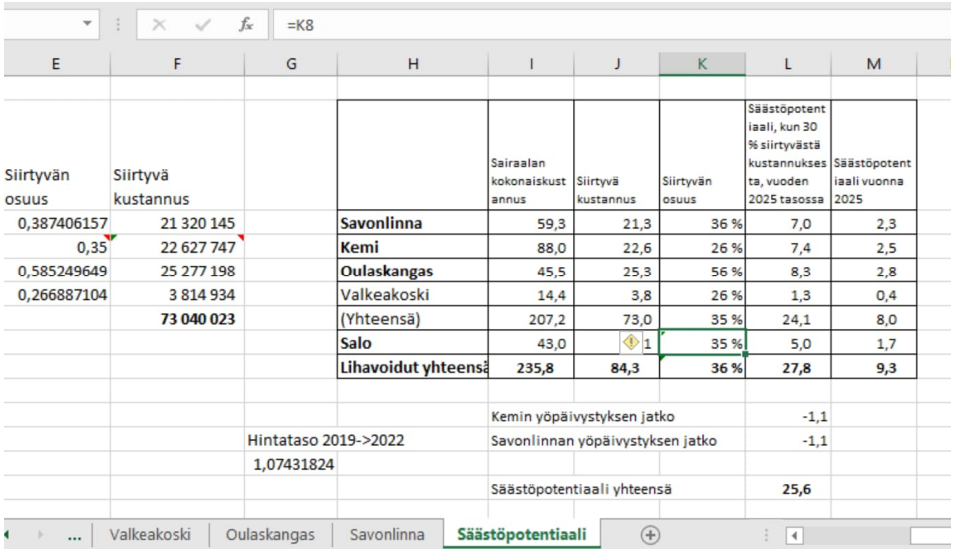

…ja virheet jatkuvat

- Siirtyvän kustannuksen osuus kokonaiskustannuksista siis yliarvioitu noin kaksinkertaiseksi
- Lisäksi:
  - Siirtyvän kirurgian materiaalikustannukset säilyvät
  - Henkilöstö ei vähene (päiväkirurgiaa lisättävä, jotta toiminta mahtuisi kantasairaalaan), mutta osa voi vaihtaa työpaikkaa → altistutaan henkilöstöpulalle (jota ei nyt ole)
  - Tilakustannukset eivät vähene
- Mistä säästön siis kuvitellaan syntyvän???

Todellinen säästöpotentiaali

- Liittyy käytännössä
  - Takapäivystysrinkien vähenemiseen
  - Päivystyksen yöaikaiseen hoitohenkilöstösäästöön (sairaalassa säilyy sairaalapäivystäjä)
  - Vartiointipalveluiden vähenemiseen
  - Laboratorio- ja kuvantamisvalmiuden heikentämiseen
- Näistä yhteensä korkeintaan hieman yli 1M€ säästöt, joita vielä mahdolliset sairaankuljetuksen lisäkustannukset kasvattaisivat
- Varhan rahoitus vähenisi kuitenkin noin 2,8 M€, eli palvelutason heikkenemisestä jouduttaisiin käytännössä siis maksamaan
- → koko säästöpotentiaalin laskenta TYKS Salon sairaalan osalta ei täytä hyvän lainvalmistelun edellytyksiä miltään osin

Hyvinvointialueiden autonomia

- Nykyinen lainsäädäntö edellyttää riittävää palvelutuotantoa vastaamaan väestön tarpeisiin
  - Nyt lainsäädäntöteitse heikennetään HVA:n mahdollisuutta itse määritellä, missä ja miten palvelutuotantoa tuotetaan
  - Vieläpä niin, että jotta esitetty ”säästö” saadaan syntymään, joudutaan muutakin toimintaa kuin laissa mainitut supistamaan
- TYKS Salon sairaalan kirurginen kapasiteetti tarvitaan hoitojonojen saattamiseksi ja pitämiseksi lainmukaiselle tasolle
  - Toimintaa tehostetaan jo nyt, ylimääräistä leikkaussalikapasiteettia ei ole
- Kun TYKS Salon sairaalan leikkaussalit tulevat käyttöikänsä päähän (noin kymmenen vuoden sisällä), tullaan toiminnan jatkoa arvioimaan uudelleen
  - Tällöin kuitenkin päätös tehtäisiin HVA:n toimesta silloisiin realiteetteihin pohjautuen

Yöpäivystys ja hyvinvointialueiden/ väestön yhdenvertainen kohtelu

- TYKS Salon sairaalan yöaikainen päivystys palvelee noin 80 000 asukkaan seutukuntaa (esim. Salo 55 000 asukasta, Somero 8 500, Kemiö 6 500, Taalintehdas 3 200…), matka pisimmillään Turkuun yli 100 km
  - Yöaikaisia käyntejä keskimäärin noin kuusi yössä (ilmoittautuminen välillä klo 22-07)
- Käyntimääriltään ja asukaspohjaltaan korkeintaan samansuuruisia ja –aktivisia Raaseporin ja Pietarsaaren päivystyksiä ei esitetä lopetettavaksi
  - Tämä murentaa uskottavuutta lainsäädännön yhdenvertaiseen valmisteluun ja väestön palveluiden saatavuuteen
  - Päivystys koetaan keskeiseksi terveyspalveluksi ja tämän säilymisen puolesta laaja kansanliike

Yhteenveto

Nähdäksemme lain valmistelussa niin taloudellisten kuin toiminnallistenkaan vaikutusten arviointi ei täytä hyvän lainvalmistelun periaatteita.

Perustuslakivaliokunnan ja lainvalmistelua valvovien viranomaisten antamien hyvää lainvalmistelutapaa koskevien ohjeiden toteutuminen edellyttää, että lausuntomenettelyssä sääntelyn kohteita on kohdeltava yhdenvertaisesti, ja että esityksen tietopohjan tulee olla riittävän laaja ja monipuolinen. Lisäksi perustuslaissa säädettyyn eduskunnan tiedonsaantioikeuteen linkittyy vaatimus lainvalmistelun kattavasta tietopohjasta.

Edellä mainitut eivät Varsinais- Suomen hyvinvointialueen näkemyksen mukaan täysin täyty muun muassa edellä lausunnossamme kuvatuista tietopohjien puutteellisuuksista johtuen.

Varsinais- Suomen hyvinvointialue katsoo, että lakiehdotusta tulee muuttaa siten, että se mahdollistaa Salon sairaalan toiminnan nykyisellään, tarvittaessa asetuksella Salon sairaalan toimintaa määräajoin tarkasteltavaksi edellyttäen.

Parannamme joka päivä